

THE PROBLEM OF THE REFUGEES FROM THE MIDDLE-EAST AND ITS CONSEQUENCES UPON EUROPEAN SECURITY

Diana Secară

PhD Student, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The massive influx of refugees, be it by sea or by land, to what they see as a refuge from an endless conflicting situation and a total lack of prospects for a normal life, draw throughout the Balkan Peninsula and Central and Eastern Europe, a red line of human suffering and despair.

All these together: the impossibility of integration and the terrorist threat posed by their presence in societies within the EU's members, hesitations and half measures associated with the action of others states, the total lack of a long-term vision on how to deal with the causes of the current migratory crisis which tightened the capabilities of supporting the social security systems of transit countries but also in countries of destination of this migratory flow, constitute the picture of a concerning system of the international relations and international security environment. And this all the more since the elements that have triggered the migrants crisis and the real security deficit that EU is are not well organized.

Keywords: Refugees, Middle East, crisis, European Union, Siria

Introducere

Influxul masiv de refugiați care, fie că e pe cale maritimă incertă și cu multe riscuri, sau pe cale terestră, către ceea ce ei consideră a fi un refugiu în fața unei situații conflictuale fără sfârșit și a unei lipse totale de perspective pentru o viață normală trasează, de-a lungul peninsulei balcanice și a Europei Centrale și de Est, o linie roșie a suferinței umane și a disperării. Această maree umană, ce străbate țări și granițe într-o adevărată reconstituire a vestitei "cruciade a

săracilor”¹ de acum aproape un mileniu, dar de această dată ca un drum al speranței către un ”paradis” al siguranței personale, al păcii și prosperității economice occidentale, se constituie într-o măsură directă a dimensiunii crizei economice, politice, militare, religioase pe care o străbat statele de origine ale celor care îngroașă rândurile migranților. Pe de altă parte, însă, reacțiile la această măsură a disperării umane, atât în rândul statelor Uniunii Europene, dar mai ales în sânul societăților europene, în opinia publică și în rândul factorilor de decizie din țările UE, relevă o altă fațetă a problemei. Refuzul obstinat al acceptării migranților/refugiaților cu referire directă la apartenența religioasă, imposibilitatea integrării și pericolul terorist pe care-l comportă simpla prezență a acestora în societățile pe care aceștia ar urma să le integreze prezente la nivelul unora dintre statele UE, ezitățile și jumătățile de măsură asociate acțiunii celorlalte state, lipsa totală a unei viziuni pe termen lung asupra modalităților de contracarare a cauzelor crizei actuale și de stăvilire a fenomenului migrator ce tensionează la maximum capacitățile de susținere ale sistemelor de asistență socială din statele de tranzit, dar și din statele destinație ale acestui flux migrator, toate acestea la un loc constituie elementele componente ale unui tablou al sistemului relațiilor internaționale și ale mediului internațional de securitate îngrijorător și preocupant. Și aceasta cu atât mai mult cu cât elementele declanșatoare ale crizei migranților și deficitului real de securitate cu care se confruntă statele UE în momentul actual nu sunt nici pe departe adresate de o manieră semnificativă.

Problematica crizei actuale din perspectiva terorismului islamist, văzut ca o dimensiune esențială a crizei actuale, atât prin implicațiile pe care fenomenul în sine le are pentru generarea și evoluția crizei originare din Siria și Irak, principalele surse ale fenomenului migrator actual în discuție, dar și ca o componentă importantă în structurarea și dezvoltarea pozițiilor adoptate și a

¹ Avem în vedere participarea maselor largi ale populației sărace urbane și rurale la prima cruciadă (1096). Cunoscută sub mai multe denumiri – cruciada maselor, cruciada țăranilor, cruciada săracilor – aceasta a reprezentat un moment de maxim al fervorii religioase și a dimensiunilor mobilizării pentru cruciada făcută de către Biserica catolică. Traseul urmat de cruciați pe jos către Ierusalim și locurile sfinte prin Europa Centrală și de Sud-Est către Anatolia și Orientul Mijlociu este în mare același cu cel pe care refugiații din Orientul mijlociu din zilele noastre îl străbat, în sens invers, în drumul lor către Germania și alte state ale Europei occidentale. Pentru nevoile prezentului demers am făcut apel din bibliografia care acoperă problema cruciadelor și, îndeosebi, problemele circumscrise primei cruciade, la studiul Florentinei Căzan, *Cruciadele*, Editura Academiei Române, București, 1990.

dezbaterei în curs în statele Uniunii Europene cu referire la această criză. Studiul de caz propus adresează consecințele pe termen scurt și mediu al valului migrator actual din perspectiva mai largă a problemelor și riscurilor de securitate asociate acestuia la adresa securității europene, precum și a percepției existente în societate și în opinia existentă a amenințării de securitate pe care o constituie terorismul islamist la adresa securității naționale a majorității statelor în discuție. De asemenea, sunt luate în calcul și problemele de integrare și diferențele de civilizație, cultură și religioase implicate de acest flux masiv de migranți, toate acestea reprezentând elementele structuratoare ale analizei pe care o propunem în contextul dat.

Tema de cercetare propusă este una de actualitate și de o importanță deosebită, atât pentru relațiile internaționale, cât și pentru securitatea Europei și nu numai. Pe zi ce trece, tot mai mulți imigranți vin spre Europa. În data de 16 septembrie a.c., purtătorul de cuvânt al Înaltului Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR), Selin Unal, a declarat că, în ultimele 3 luni, numărul refugiaților din Turcia a crescut cu aproximativ 200.000, atingând un număr de aproape 2 milioane de refugiați². Zeci de mii de refugiați sunt pe teritoriile statelor balcanice încercând să ajungă și să depășească frontierele Ungariei, Austriei și Sloveniei în drumul lor către statele Europei Occidentale iar alte zeci de mii sunt blocați la frontierele europene ale Turciei ori încearcă să ajungă în Europa pe cale maritimă, fie prin Grecia, fie prin Italia ori Spania.

Cauze

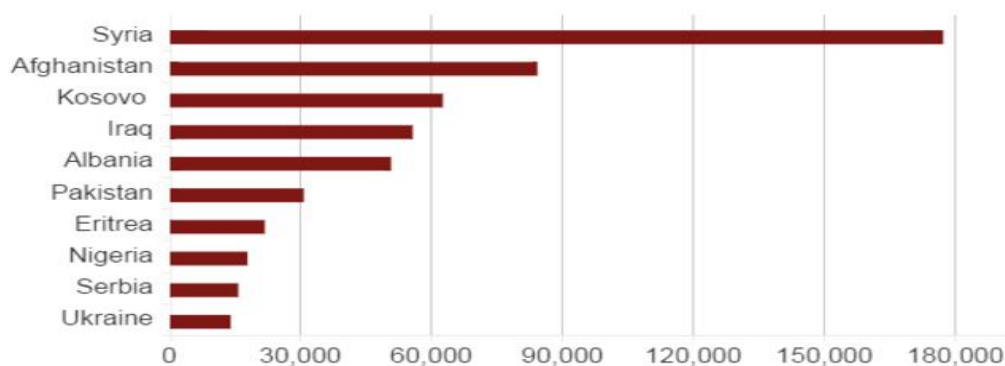
Actuala criză a migranților provenind din statele Orientului Mijlociu cu care se confruntă Uniunea Europeană în ansamblul său și, în particular state de frontieră ale acesteia precum Grecia, Italia, Spania, mai nou, Ungaria, Croația, Slovenia precum și state destinație (în special Germania dar și alte state occidentale și ale Europei de Nord) are cauze și determinări multiple ce depășesc cu mult simpla dorință a migranților de a scăpa unei situații conflictuale extreme (refugiații politici ori din cauza unor conflicte armate) ori de a accede la un mediu economic și la un sistem de asigurări sociale favorabil (refugiații economici). Originile sale sunt, deopotrivă, istorice și actuale. În ceea ce privește

² ***ONU: Numărul refugiaților sirieni din Turcia este de aproape două milioane, <http://www.mediafax.ro/externe/onu-numarul-refugiatilor-sirieni-din-turcia-este-de-aproape-doua-milioane-14714277>, accesat la data de 20 septembrie 2015.

dimensiunea istorică, considerăm relevante trecutul colonial al regiunii, legăturile dezvoltate cu metropolele în regiune, dar și prezența constantă și influența exercitată în spațiul de referință de statele foste coloniale în cursul proceselor de decolonizare și în evoluția statelor post-coloniale după accesarea la suveranitate și independență deplină. Un al doilea rând de cauzalități pe care le putem invoca în explicarea fenomenelor de interes pentru demersul nostru este reprezentat de evoluțiile post Război Rece. Este vorba de evoluții ale regiunii și importanța pentru determinarea cursului acestora a prezenței și interferențelor continue ale statelor invocate aparținând continentului european, atât ca factor activ în determinarea evoluțiilor statelor regiunii, cât și ca exemplu și model de funcționare, în primul rând de natură economică, dar și din punct de vedere al drepturilor individuale ale cetățenilor, prin raport cu situație existentă și cu evoluțiile acesteia în țările Orientului Mijlociu și Maghrebului în anii post Război Rece.

Top 10 origins of people applying for asylum in the EU

January - October 2015, first-time applications

Source: Eurostat

BBC

Sursă: <http://www.bbc.com> ³

Graficul de mai sus arată originea refugiaților care au cerut azil pe teritoriul Uniunii Europene, pentru perioada ianuarie-octombrie 2015, fiind vorba de persoane care au cerut pentru prima dată azil aici.

³ *** *Migrant crisis: Migration to Europe explained in graphics*, <http://www.bbc.com/news/world-europe-34131911>, accesat la data de 28.11.2015.

Putem observa cum cei mai mulți imigranți sunt cei veniți din Siria. Situația delicată și conflictuală de acolo, a împins populația civilă să plece de pe teritoriul țării, spre Europa, pentru a scăpa de pericole. Motivul pentru care multă populație dorește să plece din Siria este și din cauza acțiunilor numeroase întreprinse de către Statul Islamic (ISIS), în care, de cele mai multe ori, victime cad chiar cetățenii. O mare problemă este și persecutarea populației din Siria, cum ar fi de exemplu persecutarea creștinilor. Cea mai mare a doua minoritate a Siriei o reprezintă creștinii (Prima fiind cea a alawiților și reprezintă 40%). Comunitățile creștine din Siria, reprezintă aproximativ 10% din populație și s-au inspirat din ambele tradiții: atât cea catolică, cât și cea ortodoxă. Armenii făcând excepție, cei mai mulți dintre creștinii din Siria sunt de etnie arabă. Creștinii sunt cam în general orașeni sirieni, iar mulți dintre aceștia locuiesc în sau în jurul Damascului, Latakia, Alep sau Hama⁴. Creștinii din Siria s-au confruntat și se confruntă cu numeroase probleme. Numeroase din aceste probleme au fost mediatizate în presa internațională și au atras atenția sporită a întregii lumi.

Majoritatea problemelor pe care creștinii le au în Siria sunt din cauza conflictului civil ce macină țara de mai bine de doi ani.

Grupările radicale rebele îi consideră pe creștini colaboratori ai regimului președintelui Bashar al-Assad. Patriarhia Antiohiei semnala în primăvara anului 2014 că sute de creștini au fost uciși în Siria. De asemenea, peste 150.000 au fost alungați din propriile case, iar bisericile au suferit mari pagube. În plus, mai mulți creștini, dintre care doi ierarhi, au fost rapiti. Arhiepiscopul sirian iacobit Yohanna Ibrahim, arhiepiscopul grec ortodox de Aleppo (Paul-Boulos Yazigi) și fratele patriarhului Ioan al Antiohiei, la data de 22 aprilie au fost răpiti și în ciuda tuturor eforturilor care s-au depus, soarta lor nu este cunoscută nici acum, deși au trecut mai mult de 100 de zile de la dispariția lor⁵. Pe lângă toate acestea s-au publicat mărturiile ale unor creștini ce au fugit din orașul Sawran ce se află în nordul Siriei, care acum este sub controlul Frontului Al-Nosra (o grupare jihadistă afiliată rețelei teroriste Al-Qaida). În mărturiile

⁴ *** *Minoritățile din Siria*, <http://arhiva.lonews.ro/uncategorized/analist-pentru-minoritatile-din-siria-assad-reprezinta-siguranta.html>, accesat la data de 26.11.2015.

⁵ *** *Siria: Creștinii, obligați să treacă la islam, altfel sunt omorâți*, <http://www.hotnews.ro/stiri-international-15342991-siria-crestinii-obligati-treaca-islam-altfel-sunt-omorati-presa.htm>, accesat la data de 27.11.2015.

respective, creștinii povestesc că islamiștii îi constrâng pe creștinii ce vor să se întoarcă în oras să treacă la islam, sau în caz contrar ei sunt uciși⁶. În ciocnirile ce au loc între forțele guvernamentale și rebeli, și între două grupuri islamiste diferite, cei care sunt prinși la mijloc sunt creștinii.

A doua țară de proveniență a refugiaților este Afganistan, cea de-a treia este Kosovo, iar cea de-a patra este Iraq. Situația acestor trei state este bine cunoscută pe plan internațional, ele confruntându-se cu numeroase conflicte, în special armate, unde a trebuit să intervină comunitatea internațională, acesta fiind motivul principal al plecării populației din zonă. Majoritatea populației ce cere azil pe teritoriul statelor Uniunii Europene, provine din Orientul Mijlociu.

Implicații ale valului masiv de refugiați

Fenomenul terorismului de sorginte religioasă care, în formele sale extreme islamiste își are originile, paradoxal, în comunitățile de expatriați din statele UE, dar care, în contextul destructurării societății masive în curs în unele dintre statele Orientului Mijlociu, și-a găsit un teren fertil de afirmare și dezvoltare. În acest context, considerăm criza de față mai degrabă o criză a valorilor cu repercusiuni în planul securității naționale și internaționale care trebuie adresată, în primul rând, pe acest teren.

O primă problemă pe care o ridică acest flux de imigranți este posibilitatea de infiltrare a membrilor grupării ISIS printre refugiați și prezența lor într-un număr mare pe teritoriul european. Deja s-au descoperit membri ai Statului Islamic printre ei.

Membrii ai grupării ISIS au declarat că într-adevăr, plănuiesc să se infiltreze printre refugiați, pentru a ajunge pe teritoriul Uniunii Europene⁷, lucru ce ar trebui să ridice semne de întrebare pentru forțele de securitate europene, având în vedere acțiunile acestei grupări, și cât de departe pot merge aceștia. S-au și descoperit și arestat membrii ai Statului Islamic, ce se aflau printre refugiați, iar în Turcia, o persoană ce ajută imigranți să ajungă în

⁶ *Ibidem*;

⁷ *** *ISIS smuggler: 'We will use refugee crisis to infiltrate West'*, <http://www.wnd.com/2015/09/isis-smuggler-we-will-use-refugee-crisis-to-infiltrate-west/>, accesat la data de 28.11.2015.

Europa, contracost, a recunoscut faptul că printre ei se aflau și membri ISIS, care au plătit foarte mult pentru a-i putea aduce pe teritoriul european.

Se vorbește chiar de un număr de aproximativ 4000 de membrii ISIS, deghizați în refugiați, veniți în Europa⁸, care sunt gata de a acționa oricând Statul Islamic le-o va cere și care nu au venit în cadrul Uniunii Europene fără un scop bine stabilit dinainte. Aceste lucru ar trebui să dea de gândit autorităților U.E., lucru care a făcut ca majoritatea forțelor de securitate să încerce a descoperi cât mai mulți dintre ei.

Această idee a intrat și mai mult în atenția forțelor de securitate mai ales după atacul terorist de la Paris, din cauză că, s-a descoperit că, cel puțin unul din atacatorii atentatului de la Paris deținea pașaport de refugiat sirian pe teritoriul european⁹. Atacul terorist de la Paris a adus iar în lumină problema refugiaților și ideea infiltrării de teroriști printre aceștia. Probabil o parte a motivului stă în faptul că majoritatea refugiaților sunt musulmani, iar concepția generală a populației, greșită de altfel, este asocierea musulmanilor cu teroriștii. Într-adevăr, autorii atacului terorist de la Paris sunt cei de la ISIS, dar trebuie avut în vedere și faptul că nu toți teroriștii sunt musulmani, și nu toți musulmanii sunt teroriști.

Din cauză că, mare parte din imigranți vin pe teritoriul Europei prin Turcia, liderii Uniunii Europene au decis să ofere Turciei 3 miliarde de euro pentru a-și mări securitatea la frontiere și pentru a stopa valurile masive de refugiați. De asemenea, pentru Turcia se va oferi o ridicare a unor restricții vamale, dacă o să accepte o parte din imigranți care nu se califică pentru a obține azil în Europa¹⁰. Putem vedea asta ca o colaborare între Uniunea

⁸ AARON BROWN, 'Just wait...' Islamic State reveals it has smuggled THOUSANDS of extremists into Europe, <http://www.express.co.uk/news/world/555434/Islamic-State-ISIS-Smuggler-THOUSANDS-Extremists-into-Europe-Refugees>, accesat la data de 28.11.2015.

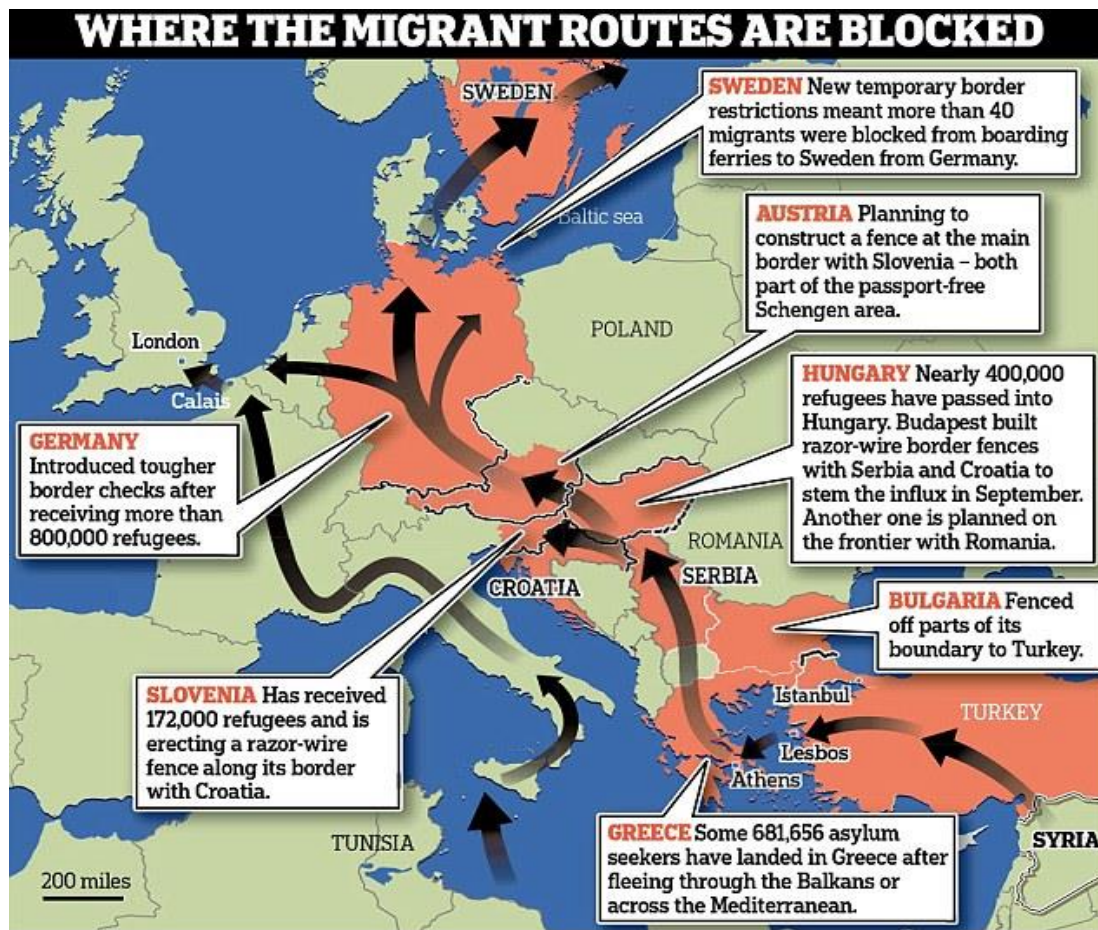
⁹ Christiane Amanpour, Passport linked to terrorist complicates Syrian refugee crisis, <http://edition.cnn.com/2015/11/15/europe/paris-attacks-passports/>, accesat la data de 28.11.2015.

¹⁰ *** EU leaders agree to give Turkey £2.1 billion to help tackle the migrant crisis and tighten security at its borders, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3338512/EU-leaders-agree-Turkey-2-1billion-help-tackle-migrant-crisis-tighten-security-borders.html>, accesat la data de 29.11.2015.

Europeană și Turcia, pentru a gestiona într-o oarecare măsură problema refugiaților, dar cei doi actori văd acest lucru și ca o întărire a relațiilor dintre ei.

Deși se încearcă pe cât de mult posibil rezolvarea acesti crize cu care se confruntă statele europene, acest val le-a luat prin surprindere.

Această criză a refugiaților și modul rapid în care a evoluat, a obligat statele europene să adopte o serie de măsuri menite pentru apărarea, în primul rând, a propriilor interese naționale. Astfel, s-au creat și stări conflictuale, care au avut drept actori principali, forțele de ordine ale statelor europene și refugiații ce doresc să ajungă într-un stat sau altul.

Sursă: <http://www.dailymail.co.uk/>¹¹

¹¹ Drury, Flora, *Rise of the mesh curtain: Tensions flare at Macedonian border as soldiers start to build three-metre high fence to keep migrants out*, <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3338272/Tensions->

Imaginea prezentată arată principalele rute ale imigranților care au fost blocate. Se poate observa, în primul rând, faptul că, după ce a primit un număr de 800.000 de refugiați, Germania a înăspriț controalele vamalele. De asemenea, Germania și Austria au fost principalele state ale Europei unde majoritatea refugiaților doreau să ajungă.

Suedia a introdus și ea unele restricții privind trecerea ilegală a refugiaților pe teritoriul lor național.

În ceea ce privește Austria, deși face parte din spațiul Schengen de liberă circulație, plănuiește, la fel cum au procedat și alte state europene, să construiască un gard de protecție la granița cu Slovenia. Trebuie menționat și faptul că ambele frontiere fac parte din spațiul Schengen.

Slovenia a primit 172.000 de refugiați, dar plănuiesc să contruiască un gard de sârmă ghimpată la granița cu Croația, tot pentru a se apăra de trecerea ilegală a unui număr mare de refugiați.

O parte din refugiați au rămas și în Grecia, iar Bulgaria a ridicat și ea garduri de protecție la granița cu Turcia, având în vedere că o mare parte dintre ei au ales să ajungă în Europa inclusiv prin Turcia.

Ungaria s-a confruntat cu un mare val de imigranți. Aproximativ 400,000 dintre aceștia au trecut pe teritoriul Ungariei, iar aceasta a fost una din primele țări care a ridicat gard la frontiere, pentru a se proteja de trecerea ilegală pe teritoriul țării a refugiaților.

Din cauza numărului mare de refugiați, dar și din cauza ridicării de garduri la frontiere și înăsprirea controalelor, s-au iscat numeroase conflicte între forțele de ordine ale statelor și refugiați, ceea ce semnifică un nou risc de securitate pentru respectivele țări.

Exemplul cel mai nou este cel al Macedoniei, care a decis construcția unui gard înalt de 3 metri, construcție ce se realizează de către militari. Un grup de aproximativ 250 de imigranți au

flare-Macedonian-border-soldiers-start-build-three-metre-high-fence-migrants-out.html, accesat la data de 29.11.2015;

atacat autoritățile care păzeau construcția gardului¹², creându-se astfel o stare conflictuală periculoasă, atât pentru forțele de ordine, cât și pentru refugiați. Macedonia a decis că nu mai primește decât refugiați din Siria, Iraq și Afganistan, decizie posibil luată pentru a stopa un val și mai mare de imigranți, dar și din cauza faptului că aceste zone sunt cele mai măcinate de conflicte și situații conflictuale, unde populația civilă are cel mai mult de suferit.

Probleme între refugiați și forțele de ordine au fost și în Ungaria, prima țară care s-a lovit cu acest flux masiv și care a trebuit să gestioneze situația prima. Cu toate că a fost acuzată dur de comunitatea internațională din cauza măsurilor luate, în special pentru decizia de a ridica acel gard la frontiere, se pare că, din cauza lipsei de soluții pe plan european, și alte state au apelat la această metodă de a stopa trecerea ilegală a frontierei din partea imigranților.

Concluzii

Lucrarea de față reprezintă doar un studiu introductiv în problema ce o ridică valul masiv de refugiați ce a lovit Uniunea Europa în toamna anului 2015. Astfel, s-au avut în vedere prezentarea câtorva elemente generale privind criza actuală, modul în care au reacționat statele europene cu privire la imigranți și câteva implicații care s-au manifestat încă de la începutul crizei.

Putem spune astfel că, principalele probleme la adresa securității pe care le ridică această criză a imigranților sunt:

- posibilitatea de infiltrare a membrilor grupării teroriste ISIS printre refugiați
- incapacitatea statelor de asimilare a unui număr mare de imigranți
- crearea de stări conflictuale între forțele de ordine ale statelor europene și refugiați
- crearea de tensiuni între statele europene
- crearea de instabilități în zonă din cauza inexistenței unui sistem comun european de a gestiona astfel de situații

¹² *Ibidem*

Consecințele acestei crize a refugiaților din Orientul Mijlociu se regăsesc pe termen lung asupra Uniunii Europene. Pentru a-și apăra interesele și securitatea națională, statele au recurs la numeroase metode, printre care unele nu au fost la fel de bine primite. Din acestea fac parte și acele garduri ridicate la frontierele țărilor, menite a opri trecerea ilegală a imigranților în țară. Tot aceste garduri au dus la pornirea unor conflicte între forțele de ordine și refugiați, care reprezintă un risc de securitate atât pentru ei, cât și pentru populația civilă.

Dezbaterile cu privire la cum ar trebui acționat cu privire la refugiați au adus unele tensiuni între statele Uniunii Europene, nu toate dintre ele fiind pregătite să primească un număr semnificativ de imigranți. Dar dezbaterile continuă și situația se schimbă de la o zi la altă. Aceste demersuri trebuie urmărite astfel încât pentru a monitoriza modul în care criza evoluează și este gestionată.